Ketabton.com

د سپينو زرو خبرې

نبوي احاديثو کې د امير المؤمنين

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويناوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

د کتاب مُحتګرنې :

د کتاب نوم	::	عبدالله بن مبارک رحمه الله ويناوې
ليکوال	::	ابو رمان مولوي محمد غني فاروقي
کمپوز	::	مولوي موسی فانټ
ډيزاين چارې	::	مجيب الله غريب دوست
خپرندوی	::	باور خپرندويه ټولنه
لومړی چاپ	::	1401 هـ ش
د خپرونو لړ	::	105
چاپ شمير	::	۱۱۰۰ ټوکه

د چاپ حقوق له باور خپرندويه ټولنې سره خوندي دي.

باور کتاب پلورنځی، لانديني پور، اسحق زی مارکيټ، بازاړ ځلورلاړې، جلال اباد

اړيکه: 079-5353610 , 078-7730005 , 077-2702004

(c) ketabton.com: The Digital Library

بالی

د عبیدالله فاروقي مېرمن، نشوه فاروقي ته!

په دې هیله چې د قرآن او سنت عقیده پر نفسي خواهشاتو ونه پلوري.

م. فاروقي

(c) ketabton.com: The Digital Library

جواهرات

الحمد لله رب العالمين وافضل الصلوة واتم التسليم علي سيدنا محمد النبي الأمي المبعوث رحمةً للعالمين، وعلي اله وصحبه اجمعين.

وبعد:

د جواهراتو په لړۍ کې دا بل کتاب دی، چې د امیرالمؤمنین فی الحدیث، عبدالله بن مبارک رحمه الله پر هغو خوږو، ارزښتمنو او ګرانبیه مواعظو سینګار دی، چې یاد امام به پرې د خلکو اصلاح او هر اړخیزه روزنه کوله.

د ابن مبارک رحمه الله مواعظ او ښلابښلې ویناوې د علم او حکمت له چینې نه سرچینه اخلي او دې کوچني کتاب کې ټول مواعظ او نصائح یې د ایمان، توحید او سنت پر خوشبو خوشبویه دې، د تقوی، توکل، اخلاص، قربانۍ او حقیقي زهد وړمې تري خپرېږي او هره خبره یې د مؤمن د زړه ودانۍ ته لاره پیدا کوي، ابن مبارک رحمه الله په دې باب کې دومره (ثقه) دی، چې د کتاب په پاڼو کې به ولولئ، چې د سیدالتابعین حسن بصري رحمه الله د یوې وینا د کره کولو په موخه یې زر کیلو متره مزل کړی و، څو خبره ځانته کره او یقیني کړي، ابن مبارک رحمه الله عالم، محدث، فقیه او شاعر و، په نبوي احادیثو کې شهرت یې له فقهې نه په شهرت کې زیات و او فقه کې یې له ادب نه شهرت زیات و، دې له هغو عالمانو څخه نه و، چې یواځې مواعظو ته ناست و، دا مواعظ تري ښلا ښلو مناسبتونو کې اوربدل شوي دي او موږ ته په مستند ډول رارسېدلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله تعالی دې موږ په هغو خلکو کې وشمېرې چې له ګټورو خبرو ګټه ترلاسه کوي، په مینه او غور یې اوري، په عمل کې یې پیروي کوي او بیا یې نورو مسلمانانو ته رسوي، موږ هم په همدې هیله، احادیثو کې د امیرالمؤمنین فی الحدیث عبدالله بن مبارک رحمه الله مواعظ او نصائح له ببلابېلو مستندو عربي سرچینو د (برګ سبز تحفه درویش) په بڼه د خوږې پښتو په شاتو کې ستاسې مخې ته کېښودل، الله تعالی دې وکړي، چې ژوند او د ژوند په تګلاره کې مو د مثبت بدلون لامل شي.

رب تعالی دې هغو ټولو ته غوره بدلې ورکړي، چې د کتاب په چاپ کې یې ډول ډول مرستې کړي.

په مینه

ابو رمان محمد غني فاروقي

جلالکوټ

۱۴۰۱/۲/۲۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ

د عبدالله بن مبارک رحمه الله پېژندنه او ځانګړنې:

امام ابو بکر احمد بن علي الخطيب البغدادي رحمه الله د تاريخ بغداد په اتم ټوک کې د عبدالله بن مبارک رحمه الله په اړه داسې ليکلي:

نوم يې عبدالله او د پلار نوم يې المبارک دی، اسم کنيه يې ابو عبدالرحمن المروزي او د بنو حنظله مولی و.

(۱۱۸) هجري کې يې زوکړه شوې.

❖ عبدالله بن مبارک رحمه الله خراساني، ثقه عالم او په احاديثو کې يې ثابت ځای درلوده، نېک انسان و، شعر يې هم ويل او د جامع علم څښتن و.

ابن مبارک رحمه الله د احاديثو او فقهې عالم و، په عربي ژبه پوره برلاسی و، د تاريخ علم يې زده و، سوداګري يې هم کوله او پوهېده پرې، د شجاعت او سخاوت څښتن و او د ټولو مذهبي ډلو په وړاندې يې محبوبيت لره.

❖ محمد بن عبدالوهاب الفراء به ويل: خراسان، د ابن مبارک، نضر بن شميل او يحيى بن يحيى په څېر نور عالمان نه دي راويستلي.

❖ ابو اسامه به ويل: عبدالله بن مبارک رحمه الله د نبوي احاديثو په عالمانو کې داسې مقام لري، څنګه مقام چې په خلکو کې امير المؤمنين لري.

❖ عبدالرحمن بن مهدي ويلي: امامان څلور دي سفيان ثوري، مالک بن انس، حماد بن زيد او عبدالله بن مبارک رحمهم الله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله بن مبارک رحمه الله ددې امت لپاره ستر ناصح او د خير غوښتونکی دی.

❖ عبدالرحمن بن مهدي بغداد ته لاړ، هلته يې يو کور و، غوښتل يې چې هغه وپلوري، اهل الحديث (د حديثو عالمان) ورته را غوند شو ورته يې وويل:

تا د سفيان ثوري سره ناسته کړې او احاديث دې ترې هم اوريدلي او د ابن مبارک نه دې هم اوريدلي، په دوی دواړو کې کوم يو غوره دی؟

عبدالرحمن بن مهدي ورته وويل: تاسې څه وايئ؟!

که سفيان ثوري ددې لپاره خپل ټول کوښښ او زيار په کار واچوي، چې يوه ورځ دې يې د عبدالله بن مبارک په څېر شي، بيا به هم پر دې چاره برلاسی نه شي.

❖ شعيب بن حرب وايي:

سفيان ثوري رحمه الله به ويل: دا مې ارمان دی، چې زما ټول عمر دې د عبدالله بن مبارک رحمه الله د يو کال په څېر شي يا دې د هغه د درېيو ورځو په څېر شي؛ مګر پر دې چاره برلاسی نه شوم.

❖ احمد بن عبدة وايي: سفيان ثوري او فضيل بن عياض او ځينې نور عالمان په مسجد حرام کې سره ناست و، ابن مبارک رحمه الله د يوې غونډې د لوري را څرګند شو، سفيان ثوري وويل: دا د ختيځ والو سړی دی، فضيل بن عياض وويل: دا هم د ختيځ والو، هم د لويديځ والو او هم د هغو ټول سړی دی، چې د ختيځ او لويديځ په منځ کې اوسيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ عبدالرحمن بن أبو جميل وايي: موږ په مکه کې د ابن مبارک رحمه الله چاپېره ناست و، هغه ته مو وويل: د مشرق عالمه! موږ ته حديث ووايه!

هلته نږدې سفيان ثوري هم ناست و، زموږ دا خبره يې واوريده، ويې ويل: مړه شئ، دا د مشرق او مغرب دواړو عالم دی!.

❖ ابو الحسن عبدالوهاب بن عبد الحكم وايي:

عبدالله بن مبارک رحمه الله چې کله وفات شو، امير المؤمنين هارون الرشيد وويل: د عالمانو سردار وفات شو.

❖ ابو اسحاق الفزاري وايي: ابن مبارک رحمه الله د ټولو مسلمانانو مشر او سردار دی.

❖ ابن عيينه ويلي: د صحابه کرامو رضي الله عنهم او ابن مبارک رحمه الله په چارو او کړنلارو کې مقايسوي غور او نظر وکړ، د صحابه و بل کوم فضيلت مې پر ابن مبارک ونه ليد، پرته له دې چې صحابه د نبي صلى الله عليه وسلم د صحابيت او ملګرتيا اړيکه لري او د رسول الله صلى الله عليه وسلم په ملګرتيا کې يې غزاګاني کړې دي.

❖ ابراهيم بن شماس وايي: ستر فقيه او عالم مې ليدلي، ستر پرهېزګار مې ليدلی او هم مې د احاديثو ستر حافظ ليدلی، په خلکو کې ستر فقيه ابن مبارک رحمه الله دی، ستر پرهېزګار فضيل بن عياض رحمه الله دی او ستر حافظ وکيع بن الجراح رحمه الله دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ ابو وهب وايي: ابن مبارک رحمه الله پر داسې يو کس ورتېر شو چې هغه کس نابينا و، يانې د سترګو نظر يې له منځه تللی و، هغه کس ترې وغوښتل چې الله تعالی ته دعا وکړه، چې زما د سترګو نظر بېرته را وګرځي او ليدل پرې وکړی شم، ابن مبارک رحمه الله هغه لپاره الله عز وجل ته دعا وکړه، دعا يې قبوله شوه، ما وليدل چې هغه نابينا ته بېرته د سترګو نظر ورکړی شو.

❖ عبدالله بن مبارک رحمه الله (۱۸۱) هجري کال کې د (٦٣) کلونو په عمر وفات شو، د رمضان لس ورځې تېرې شوې وې او (هيث) کې خاورو ته وسپارل شو.

❖ فضيل بن عياض رحمه الله ويلي: عبدالله بن مبارک رحمه الله مې په خوب کې وليد، ترې مې وپوښتل کوم عمل دې ډېر غوره او ګټور ومونده؟

ويې ويل: هماغه کار چې زه پکې وم، ما وويل: رباط او جهاد؟

ويې ويل: هو؛

ما وويل: څه درسره وشو؟

ويې ويل: الله عز وجل راته پوره ښښنه وکړه او د جنتي مېرمنو اويا د ښايسته سترګو لرونکو حورو څخه يوې حورې راسره خبرې وکړې.(تاريخ بغداد، اتم ټوک، ۲۰۵، ۲۱٦ ص)

❖ استاد صالح احمد الشامي پخپل کتاب مواعظ الامام عبدالله بن مبارک کې د ده په پېژندنه، علميت، فقاهت، زيار او هر اړخيزو ځانګړنو کې ليکلي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله بن مبارک بن واضح الحنظلي، کنيه يې ابو عبدالرحمن، د مور نوم يې خوارزمية دی، د خراسان مشهور ښار (مرو) کې په (۱۱۸) هجري کې زېږېدلی دی.

پلار يې نېک سړی و او د خپل مولی په باغ کې به يې کار کاوه، بادار يې يوه ورځ خپل باغ ته ورغی او مبارک صيب ته يې وويل: چې د انارو له ونې نه يو خوږ انار راوړه!

مبارک صيب ورته انار راوړ، هغه چې وڅکه، خوند يې تريو و.

بادار يې وويل: زه خوږ انار غواړم او ته راته تريو انار راوړې؟

خوږ انار راوړه!

مبارک صيب دا ځل د انارو بلې ونې ته ورغی له ونې يې انار راوشکاوه او د خپل بادار مخې ته يې کېښوده، هغه چې انار مات کړ او ويې څکه گوري چې دا هم تريو و.

له دې وروسته يې مبارک صيب ته وويل: ته خوږ او تريو انار نه پېژنې؟

مبارک صيب وويل: نه.

بادار يې وويل: دا ولې؟

مبارک صيب وويل: ځکه يې نه پېژنم چې تر اوسه ما د باغ له انارو څخه هېڅ خوراک نه دی کړی، نو څنګه به خوږ او تريو انار وپېژنم.

د باغ خاوند ورته وويل: ولې تړې خوراک نه کوې؟

مبارک صيب ورته وويل: خوراک تړې ځکه نه کوم چې تا تړې د خوراک اجازه راته نه ده کړې!

د باغ خاوند د ده له امانتکارۍ او رښتينولۍ نه تعجب وکړ او ډېر زيات حيران شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د باغ خاوند پېغله لور درلوده او ډېرو خلکو تر‌ې غوښتې وه، مبارک صیب ته یې وویل: مبارکه څوک درته ښه او مناسب ښکاري، چې زه ورته خپله دا لور ورکړم؟

مبارک صیب وویل:

د جاهلیت د زمانې خلکو به د نسب خاوندانو ته لورګانې ورکولې، یهودیانو به د مال لپاره شتمنو ته ورکولې، نصاراو به ښکلا او جمال ته پام کاوه او ښکلیو ځوانانو ته به یې لورګانې ورکولې او زمونږ دا امت یې د دین لپاره، دیندارو خلکو ته ورکوي، د باغ خاوند د ده عقل او هوښیارتیا خوښه کړه او لور یې ورکړه.

همدا لامل و، چې ابن مبارک په یوې داسې کورنۍ کې منځ ته راغی چې پر تقوا او پرهېزګارۍ ولاړه وه، عبدالله د (مرو) په ښار کې را لوی شو، نوموړی د پیاوړي ذکاوت څښتن و، له یو سړي نه یې یو ځل اوږده خطبه واوږده او سملاسي یې حفظ کړه او په هماغه مجلس کې یې بټرته واوروله.

(۱۴۱) هجري کال کې د علم د طلب لپاره ووت، ډېر سفرونه یې وکړ او د علم تر لاسه کولو، غزاګانو او سوداګرۍ لپاره ډېر وګرځېد. حرمینو، شام، مصر، عراق، عربي جزیرې، خراسان او ځینو نورو هېوادونو ته یې هم علمي سفرونه کړي.

❖ ابن مبارک رحمه الله به سوداګري کوله او دا یې د دوو لاملونو پر بنسټ کوله:

۱: لومړی ددې لپاره چې خپل مخ پرې د خلکو په وړاندې د سوال او اړتیا نه وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ورځ ورته فضيل بن عياض وويل: ته مور ته د زهد او کمښت غوره کولو حکم کوې او تا ګورو، چې سوداګريز توکي راوړې او ګټه تري لاسته راوړې.

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: ابو علي، دا کار ددې لپاره کوم چې خپل مخ او عزت، عزتمن وساتم او د خپل رب په عبادت او اطاعت کې تري مرسته تر لاسه کړم.

۲: د ابن مبارک رحمه الله د سوداګرۍ دويم باعث دا وو، چې پر عبادت کوونکو، زاهدانو او د علم پر طالبانو مالي لګښت وکړي، يوه ورځ يې فضيل بن عياض رحمه الله ته وويل: ابو علي که ته او ملګري دې نه وی سوداګري به مې نه وی کړی.

کښدی شي له دې خبرې يې مقصد دا وي، چې د سوداګرۍ چارو به يې پراختيا نه وی کړی يوازې دومره به وه، چې د ده لپاره به يې بسنه کوله.

❖ ابن مبارک رحمه الله سخاوت خوښاوه او سخي انسان و.

❖ شجاع او ځيګرورو، ډېرو غزاګانو او جهاډونو کې يې برخه اخيستې وه او نور عالمان او زاهدان به يې هم د جهاد لپاره هڅول.

له يوې غزا نه وروسته چې را وګرځېد، (۱۸۱) هجري کې د رمضان په مياشت کې د (٦٣) کلونو په عمر وفات شو او (هيټ) په بنار کې خاورو ته وسپارل شو.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۸ ص)

❖ د عبدالله بن مبارک رحمه الله په اړه د اهل علمو ګواهيانې او څرګندونې.

د ابن مبارک رحمه الله په اړه د محدثينو او عالمانو د څرګندونو ډېره برخه مو د تاريخ بغداد نه اخيستې چې پيل کې (د عبدالله بن

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبارک رحمه الله پېژندنه او ځانګړنې) سر لیک لاندې لیکل شوې دي، استاد شامي هم په خپل کتاب (مواعظ للامام عبدالله بن مبارک) کې د ده په اړه ځینې ښېلګې را نقل کړي، چې ځینې یې په دې ډول دي.

❖ عبدالله بن یزید ویلي: امام اوزاعي رحمه الله راته وویل: عبدالله بن مبارک دې لیدلی و؟ ما وویل: نه، ویې ویل: که ابن مبارک رحمه الله دې لیدلی وی؛ نو د هغه پر لیدو به دې سترګې یخې، رنې او خوشحالې شوې وی.

❖ عبید بن حماد وایي: عطاء بن مسلم راته وویل: عبیده! ابن مبارک رحمه الله دې لیدلی؟ ما وویل: هو؛ ویې ویل: ما رأیت مثله ولا تری مثله.

❖ عمري به ویل: ابن مبارک رحمه الله ددې سترې چارې د سرته رسولو لپاره ښه وړ دی، یو سړي ورته وویل: د کومې چارې لپاره؟ عمري وویل: د امامت او مشرۍ لپاره.

❖ ابن معین رحمه الله به ویل: (ابن مبارک په نبوي احادیثو کې امیر المؤمنین دی).(سير أعلام النبلاء، ٣٩٢/٨)

❖ عبدالله بن سنان وایي: ابن مبارک رحمه الله مکې ته راغلی و، زه هم په مکه کې وم، کله چې له مکې نه رخصتیده، سفیان بن عیینه او فضیل بن عیاض بدرګه او رخصت کړ، یو یې ویلي: دا د مشرق والو فقیه دی او بل یې ویلي: دا د مغرب والو فقیه او عالم دی.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ١١/٥)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړيتوبونه پالل!

د عبدالله بن مبارک رحمه الله يوه ستره ځانګړنه دا هم وه، چې د ژوند په چارو کې يې لومړيتوبونو ته ارزښت ورکاوه او په عملي ډول يې پالل، د لومړيتوبونو په ترتيب او کټګورۍ کې يې لومړی دا زړه پورې بېلګه ولولئ.

له حج نه غوره صدقه؟!

يو ځل د حج د ادا کولو په موخه له کوره ووت، له ځينو ښارونو تېر شو، له دوی سره د سفر په بهير کې يو مرغه هم و، هغه مړ شو، حکم وشو، چې دا مرغه دې هوريې نړدې په يو ډېران وغورزولی شي، مړ شوی مرغه پر هماغه ډېران وغورزولی شو، عبدالله بن مبارک رحمه الله له ملګرو سره يو ځای بيا مزل پيل کړ، ملګري يې مخکې او نبوي احاديثو کې امير المؤمنين عبدالله بن مبارک رحمه الله له هغوی وروسته روان و، کله چې پر هماغه ډېران تېريده، چې مړ شوی (مردار) مرغه پرې غورزول شوی و، ګوري چې ډېران ته نړدې له يو کوره پېغله جلۍ راووته، مردار شوی مرغه يې له ډېران نه را پورته او په څه شي کې را تاو کړ او په بيړه يې کور ته ننه ايسته، عبدالله بن مبارک رحمه الله د هغې د کور دروازې ته ورغی، ترې وپوښتل، د څه لپاره دې له ډېران نه مړ شوی (مردار) مرغه را پورته کړ او کور ته دې وبوړ؟

جلۍ وويل: زه او ورور مې دلته اوسېږو، له موږ سره ددې لنګ نه پرته بل څه نشته، موږ د ورځې شپې د خوراک لپاره هم څه شی نه لرو، يوازې د همدغه څيزونو نه د لوړې په مهال ګټه تر لاسه کوو، چې پر ډېران غورزول شوي وي، موږ له ډېرو ورځو راهيسې په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال اخته يو، ظالمانو مو مال په زور تر لاسه کړ او پلار يې راته ووژه.

ابن مبارک رحمه الله پر اوښانو سپرو ته حکم وکړ، چې بېرته ستانه شئ او خپل وکيل ته يې وويل: د خرچې لپاره څومره پيسې درسره شته؟

وکيل وويل: يو زر دينار راسره شته!

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: په شمېر شل ديناره تري جدا کړه، چې د (مرو) بنار ته د بېرته رسېدو لپاره مورِ ته بسنه وکړي او نور دې جلي ته ورکړه!

د سرِ کال د حج نه دا صدقه مورِ ته ډېره غوره ده (۹۸۰) دينار يې ټول هغې جلي ته ورکړل او له ملګرو سره د حج نه پرته خپل بنار ته را ستون شو.(البداية و النهاية، ۲۰۳/۱۰)

استاد شامي ليکلي:

د مرداري له خوړلو نه د پېغلې خلاصول او حاجت يې پوره کول، له حج نه ډېره غوره دي، دا د ابن مبارک رحمه الله رأيه ده، والله اعلم او دا د ابن مبارک رحمه الله فقه او په دين کې پوهه ده.

- ابن مبارک رحمه الله به ويل: يوه نوري چې د وړې ګډې پرې مړه شي، ماته د جومات له ودانولو ډېره غوره چاره بنکاري که څه هم چې يو کس په يوازې ډول جوړ کړی وي.
- پر لومړيتوبونو پوهيدل او تطبيقول يې دا د ابن مبارک رحمه الله فقاهت او ځانګړنه وه، د هغه وړې اړتيا پوره کول چې د لوړې مخنيوي لپاره څه نه لري، ځکه دا نړدې ده، چې فقر د کفر لامل

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي، په داسې حال کې د فقیر لورې او اړتیا پوره کول د جومات له جوړولو ډېر غوره کار دی.

- دا شونې ده، چې لمونځ په جومات یا بل کوم پاک ځای کې وشي، ځکه ټوله ځمکه پاکه او د لمانځه لپاره د جومات په ښه ګرځول شوې ده.

وږی به یا صبر وکړي او حرامو ته له نږدېوالي به د خپل عزت ساتنه وکړي او د لوږې به مړ شي، یا به د بلې کومې جریمې ښکار شي، د بېلګې په ډول غلا او غصب به وکړي یا به بله داسې ناوړه چاره تر سره کړي، چې د املې به یې ټولنه ګډه وډه شي او هم به د ټولنې امن ته زیان ورسوي او اسلام تل هغه قضیې او موضوع ته ارزښت ورکړی، چې د ټولنې امن پکې تضمین او ساتل شوی وي.

د همدې له املې دا یوه نورې د جومات له ودانولو ډېره غوره ده.

او د اړینو حاجتونو او اړتیاوو طلب، لکه خوراک او پوښاک، د علم له طلب نه مخکې دي.

- دغه راز ابن مبارک رحمه الله د اولویاتو (لومړیتوبونو) په ترتیب کې دې ته ژمن و، چې د الله تعالی په لاره کې جهاد کول، له دې نه مخکې دي چې سړی ځان د دویمې فقهې په زده کړه بوخت کړي.
- عبدة بن سلیمان ویلي:

مور د روم په هېواد کې، یو ځل له ابن مبارک رحمه الله سره شپه مهال په مزل کې ملګري و، له بره نه پر مور ورښت ورېده او د پښو لاندې ځمکه مو هم لمده او خټینه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

➢ ابن مبارک رحمه الله وويل:

(ابو محمده، مور ډېرې ورځې شپې، د ايلاء او ظهار په مسئلو کې تېرې کړې او ددې شپو په څېر شپې را نه پاتې دي).

ابن مبارک رحمه الله پر هغو شپو پښېماني څرګندوله، چې د دين په علم او پوهه کې يې تېرې کړې وې؛ ځکه دې چارې دی د روم له جهاد نه بوخت ساتلی و.

د لومړيتوبونو په اړه دا د ابن مبارک رحمه الله پوهه وه، دغه راز ابن مبارک رحمه الله به واجباتو او خيريه چارو کې هم د ترتيب لحاظ کاوه، دا د علم او فقهې يو باب دی، د تېر په پرتله اوس مسلمانان دې اهم باب ته ډېره اړتيا لري.

➢ د سلطنت او واکمنۍ په اړه د ابن مبارک رحمه الله دريځ دا و، چې د سلطان (باچا) شتون اړين او ضروري کار دی، خلک اړ دي چې د هر اړخيزو چارو ترتيب او تنظيم لپاره باچا ولري او له دې نه څوک سترګې نه شي پټولی؛ ځکه که باچا نه وي زور ور او ځواکمن به کمزوري وخوري.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ١٦ ص)

مواعظ عبدالله بن مبارک رحمه الله!

قال الله تعالى:

اُدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ. (النحل، ١٢٥)

وقال تعالى:

وَعِظْهُمْ وَقُل لَّهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾. (النساء)

➢ عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

د دنيا مينه وال او پر دنيا اخته خلک مخکې له دې، له دنيا څخه لاړل چې د دنيا تر ټولو خوږ څيز وځکي او خوند يې تر لاسه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وويل: په دنيا کې خوږ څيز څه شی دی؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: د الله عز وجل معرفت او پېژندګلوي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۲۳ ص)

علم او وېره!

په تاسې کې د ډېر علم خاوند ته پکار دي، چې د الله تعالی نه دې سخت وېرېدونکی وي.

او ده به ويل:

هغه سړی څنګه د ډېر علم د لرلو دعوه کوي، چې د کمې وېرې او زهد لرونکی وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۲۴ ص)

ورک شوی ورور!

- **هېڅ شي دومره نه يم ستړی کړی، څومره مې چې دا چاره ستومانه کوي، چې د الله عز وجل لپاره ورور او دوست نه مومم.**

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۲۴ ص)

- **که يو سړی له سلو شيانو څخه ځان ساتي او له يو شي څخه ځان نه بندوي دا ورع (ځان ساتنه) نه ده.**

او په چا کې چې د جهل (ناپوهی) يو خوی هم وي دا له جاهلانو څخه دی، تا نه دي اورېدلي چې الله تعالی نوح عليه السلام ته څه ويلي، کله چې نوح عليه السلام وويل:

إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي. (هود،۴۵)

الله تعالی ورته وويل:

إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿۴۶﴾. (هود)(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۲۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دنيا مينه په زړه کې ده!

د دنيا مينه په زړه کې ده او ګناهونه ټول له زړه نه را چاپېره دي، زړه يې په منځ کې ايسار کړی دی د همدې له امله ستونزمنه ده، چې کله به خير ور رسيږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ٢٦ ص)

د قرآن د ماناګانو پېژندل!

کله چې ستاسې يو کس په دومره کچه قرآن زده کړي، چې لمونځ يې پرې صحيح کېږي، بيا دې علم پيل کړي او د علم زده کړه دې خپله بوختيا وګرځوي، ځکه په علم سره د قرآن کريم ماناګاني پېژندل کېږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ٢٦ ص)

د نصيحت قبلول!

زمور په زمانه کې داسې هېڅوک پاتې نه شو چې زه يې وپېژنم چې دی په پراخه سينه نصيحت قبلوي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ٢٦ ص)

د يوې ورځې خواړه!

- دنيا نه ده؛ مګر يوازې د يوې ورځې خواړه دي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ٢٧ ص)

- يو کس ابن مبارک رحمه الله ته وويل: وصيت راته وکړه، ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: بې ګټې ليده، کاته پرېږده، د خشوع توفيق به درکړی شي، بې ګټې خبرې پرېږده، حکمت به دې نصيب شي، بې ګټې خواړه پرېږده، د عبادت توفيق به درکړی شي، د خلکو د عيبونو پلټل پرېږده، پر خپلو عيبونو د خبرېدا توفيق به درکړی شي، د الله په ذات کې بوختېدل او خبرې جوړول پرېږده، له شک او منافقت څخه به وساتل شي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ٢٨ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاډمن اوسېدل!

- يو کس ابن مبارک رحمه الله ته وويل: زه مې له هغه کس نه ځان په ډېر ښه حال کې وينم، چې ظالمانه وژنه يې کړې وي.
ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: دا ته چې ځان په امن ګڼې، د هغه چا له عمل نه ډېر ناکاره عمل دی، چې ظالمانه وژل يې کړي وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۲۸ ص)
- د ابن مبارک رحمه الله ددې وينا مقصد دا دی، چې انسان پر خپل عمل ډاډ او باور لري او وېره نه لري دا د ظالمانه قتل نه ستره ګناه ده، متفق عليه حديث کې هم راغلي، رسول الله صلى الله عليه وسلم ويلي: (هېڅوک به هم پخپل عمل جنت ته داخل نه شي، صحابه و وويل: تاسې هم، د الله استازيه؟
رسول الله صلى الله عليه وسلم وويل: نه، زه هم په عمل جنت ته نه شم ننوتی؛ مګر هله چې الله تعالى مې پخپل فضل او رحمت کې پټ کړي).(صحيح البخاري، ٥٦٧٣، صحيح مسلم، ٢٨١٦)
- شقيق وايي: ابن مبارک رحمه الله ته يې ملګرو وويل: کله چې له موږ سره لمونځ وکړې، ولې را سره نه کېنې؟
ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: د لمانځه نه وروسته د صحابه و او تابعينو څنګ ته ورځم او له هغو سره يم.
موږ ورته وويل: صحابه او تابعين چېرې دی؟
ابن مبارک رحمه الله وويل: خپل علمي بڼ ته ورځم، هغوی پکې ګورم او د هغوی نقش او چارې (عملونه) پکې تر لاسه کوم!
له تاسې سره څه کوم، تاسې خو د خلکو غيبتونه کوئ.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۲۹ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې سپک مه ګڼه!

- پر عقلمن لازم دي، چې د درېيو سپکاوی ونه کړي د عالمانو، باچا او ملګرو (دوستانو).

څوک چې د عالمانو سپکاوی کوي، اخرت يې له منځه ځي، څوک چې د باچا سپکاوی کوي، دنيا يې له منځه ځي او څوک چې د ملګرو او دوستانو سپکاوی کوي، سړيتوب او شرافت يې له منځه ځي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۰ ص)

- بشر بن الحارث وايي: عبدالله بن مبارک رحمه الله روان و او يو سړي ترې د يو حديث په اړه وپوښتل، ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: دا د علم عزت نه دی!

بشر بن الحارث وايي: د ابن مبارک دا خبره مې ډېره زياته ښه وګڼله او خوښه مې شوه.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۰ ص)

- ډېر ځلي يو عمل ډېر کوچنی وي؛ مګر د (خالص او سپېڅلي) نيت له امله هغه په ستر عمل بدل شي او ډېر ځلي يو عمل ډېر ستر وي؛ مګر د (ناسم او فاسد) نيت له امله کوچنی شي(او ثواب يې له منځه لاړ شي).(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۰ ص)

څلور خبرې!

څلور خبرې، چې د څلور زرو خبرو څخه انتخاب شوي دي.

۱: پر ښځه باور مه کوه!

۲: پر مال، مه غره کېږه!

۳: پر معده دې دومره خواړه مه باروه، چې طاقت يې نه لرې!

۴: له علم څخه دومره علم زده کړه، چې يوازې تاته ګټه رسوي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۱ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زهد دعوه!

د خپل لورې، د زهد دعوه دې له زهده وباسي؛ ځکه ته پخپله د خپل ځان ثنا او ستاينه کوې.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۱ ص)

د رياء او شرک تر منځ توپير!

که چېرې دوه کسان، په لاره کې سره ملګري شي، يو يې اراده وکړي، چې دوه رکعاته لمونځ وکړي؛ مګر د ملګري له امله يې پرېږدي، دا ريا ده او که د ملګري له امله يې وکړي (چې هغه يې وګوري) دا شرک دی.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۲ ص)

قرآن پرې لعنت وايي!

ډېر ځلې قرآن، د قرآن پر بارووونکي (حافظ يا عالم) لعنت وايي، کله چې قرآن والا د خپل رب نافرماني کوي قرآن يې له سينې نه پرې غږ کوي په الله سوګند، زه ددې لپاره ستا په سينه کې ځای شوی نه يم، ايا ته د خپل رب نه حيا نه کوې؟!.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۲ ص)

د مؤمن بادشاهي!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

دنيا د مؤمن لپاره زندان دی او په زندان کې يې سترې چارې صبر او غوسه زغمل دي د مؤمن لپاره په دنيا کې بادشاهي، راحت او خوشحالي نشته، د مؤمن بادشاهي، ارام او خوشحالي به په جنت کې وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۳ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېران او هديره!

عبدالله بن مبارک رحمه الله پر يو راهب ورتېرېده، د راهب يو لوري ته هديره وه او بل لوري ته يې ډېران وه، ابن مبارک رحمه الله راهب ته وويل: راهبه! تا سره هم د انسانانو خزانه ده او هم درسره د شتو (مالونو) خزانه ده او په دواړو کې د عبرت درس دی.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارك، ۳۳ ص)

د سپينو زرو خبرې!

ابن مبارک رحمه الله نه د لقمان حکيم ددې وينا په اړه وپوښتل شو چې زوی ته يې ويلي و: (که خبرې د سپينو زرو دي؛ نو چوپتيا د سرو زرو ده).

ابن مبارک رحمه الله وويل: ددې مانا دا ده، چې که د الله عز وجل د اطاعت او عبادت خبرې د سپينو زرو دي؛ نو د الله عز وجل د نافرمانۍ نه چوپتيا د سرو زرو ده.

(ابن المبارک لمحمد بن عثمان جمال، ۱۸۷ ص عن جامع العلوم و الحكم، ۱۱۷ ص)

بنکاره او پټ ګناهونه!

څوک چې د بنکاره ګناهونو له امله دوزخ ته ننوځي (په کړاو او سزا کې) له هغه چا نه کم دی، چې د ريا او شهرت له امله دوزخ ته ننوځي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۴ ص)

چا سره ناسته لرې؟

ستا ناسته دې له مسکينانو سره وي ځان تري ساته او پام دې وي، چې له بدعتي سره ناسته، ولاړه ونه کړې.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۴ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

- يو درهم چې د شک او شبهې له امله واپس کړم له دې نه راته غوره دی، چې شپږ لکه درهم خیرات کړم.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۵ ص)
- د ابن مبارک رحمه الله نه د تواضع د مانا په اړه وپوښتل شو، هغه وویل: پر شتمنو کبر کول!.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۵ ص)

صحیح حدیث!

ابن مبارک رحمه الله ویلي:

په صحیح حدیث سره انسان د کمزوري حدیث نه را ایساریږي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۵ ص)

یانې ډېره کره خبره ده، صحیح احادیثو سره لوستونکي دې ته نه اړ کېږي، چې ضعیفو او کمزورو احادیثو ته ور وګرځي.

د صحابه و اختلاف!

د صحابه و خپلمنځي جنګونه د فتنې په مانا وو، زه د دوی د هیڅ یو کس په اړه نه وایم چې دی په فتنه کې اخته شوی و.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۵ ص)

د مرجئه و سره مخالفت!

- ابن مبارک رحمه الله ته وویل شو، شیبان وایي، چې ته مرجئي یې؟!

ابن مبارک رحمه الله وویل: شیبان دروغ ویلي، زه په درېیو شیانو کې له مرجئه و سره مخالف یم.

- ❖ مرجئه وایي: ایمان له عمل پرته قول دی او زه وایم: ایمان قول او عمل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ مرجئه وايي: د لمانځه پرېښودونکی نه کافر کېږي او زه وايم کافر کېږي!

❖ مرجئه وايي: ایمان نه زیاتیږي او نه کمیږي او زه وایم، ایمان هم زیاتیږي او هم کمیږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٣٦ ص)

هښداره!

➢ ابن مبارک رحمه الله ویلي:

زړه د هښدارې په څېر دی، ډېر وخت لپاره چې په لاس کې پاتې شي زنګ نیسي یا د څاروي په څېر دی چې ترې غافل شوې، مخ درنه ګرځوي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٣٦ ص)

علم او دنیا!

د طالب العلم په حال تعجب کوم چې له ایمان او علم سره ـ سره ځان د دنیا مینې ته وربولي، دغه راز ده ویلي: د عالم لپاره شرط دا دی، چې په زړه کې به یې د دنیا مینه نه وي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٣٧ ص)

یادونه:

➢ د ابن مبارک رحمه الله د خبرې هدف دا دی چې عالم او د علم طالب ولې له دنیا سره مینه وکړي، په داسې حال کې چې علم د دنیا حقیقت روښانه کړی، چې دنیا د الله عز وجل په وړاندې د ماشي د وزر په کچه وزن او ارزښت نه لري، بیا نو څنګه له دنیا سره مینه کېدلی شي؟!

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنيا سره د مينې او دنيا کې د کار کولو توپير دا دی، چې دومره کار پکې پکار دی، چې انسان پرې ځان، نورو خلکو ته د حاجت او اړتيا نه خلاص کړي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۷ ص)

- سويد بن سعيد وايي: يو ځل مې ابن مبارک رحمه الله په مکه مکرمه کې وليد، د زمزم اوبو ته ورغی، يو ګوټ اوبه يې تړې وڅکلې بيا يې د قبلې لورې ته مخ کړ ويې ويل:

ای الله! د مؤمل زوی مورِ ته د ابو الزبير نه حديث را نقل کړی او هغه د جابر نه او جابر رضي الله عنه د رسول الله صلی الله عليه وسلم نه حديث نقل کړی، نبي صلی الله عليه وسلم ويلي:

«مَاءُ زَمْزَمَ لِمَا شُرِبَ لَهُ».(مسند امام أحمد، ابن ماجه)

ژباړه: د زمزم اوبه چې کوم حاجت لپاره وڅکلی شي، حاجت يې پوره کيږي.

- ای الله! زه يې ددې لپاره څکم چې د قيامت د ورځې تندې نه پرې خلاص شم، بيا يې د زمزم اوبه وڅکلې.(سير اعلام النبلاء، ۸/ ۳۹۳)

يادونه:

- د سلف صالحينو رحمهم الله ټول فکر او فهم د اخرت په اړه څرخېده او د اخرت چارو د دوی زړونه، روحونه او عقلونه بوخت ساتلې وو، تل به يې د اخرت په اړه فکر او پام کاوه.

ډېری خلک ددې حديث په مانا کې د دنيا اهمو چارو ته ورګرځي؛ مګر ابن مبارک رحمه الله په دې حديث سره د قيامت ورځې ته ورځې او خپله اصلي اړتيا په پام کې نيسي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۳۸ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ابن المبارک رحمه الله وايي: مور هغه مهال د ادب په لټه کې شو، چې ادب ورکونکي (عالمان) مو د لاسه ورکړل.(حلية الاولياء، ١٦٩/٨)

يادونه:

له ادب نه مراد، ټول پټ او ښکاره اسلامي اداب دي.

او ادب ورکوونکي (مؤدبين) هغه عالمان دي، چې خلک په سلوک او د ادابو په عملي تطبيق کې د هغوی پيروي او د هغوی په څېر عمل کوي.

فقدان نه مراد ورکېدل نه، بلکې د دوی مړينه ده.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٣٩ ص)

ناپوه (جاهل) ته د تعليم ورکولو طريقه!

- يو سړي د ابن مبارک رحمه الله په څنګ کې اپرنجی وکړ او الحمدلله يې ونه ويله:

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: د اپرنجي په مهال سړی څه وايي؟

هغه کس وويل: الحمدلله.

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: يرحمك الله.(حلية الاولياء، ١٧٠/٨)

- د رسول الله صلى الله عليه وسلم پر سنتو به څوک عمل کوي؟

د ابن مبارک رحمه الله په وړاندې د يوسف بن اسباط د عبادت طرز او طريقې يادې کړی شوې، ابن مبارک رحمه الله وويل: تاسې د هغو خلکو ياد وکړ، چې پر ياد يې شفاء غوښتل کېږي؛ مګر که ټول خلک د هغوی د عبادت طريقې خپلې کړي او ويې کاروي؛ نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم پر سنتو به څوک عمل کوي؟

د ناروغانو پوښتنه به څوک کوي او جنازو ته به څوک ورځي؟

دې ته ورته يو شمېر نور د ثواب کارونه يې ياد کړل.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٤٠ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نېکانو خوشبويی!

ابن مبارک رحمه الله ته وويل شو، ملائک څنګه پوهېږي، چې انسان د نېکۍ اراده کړې ده؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: ملائک يې د نېکۍ خوشبويي حس کوي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۰ ص)

د نېکانو ياد!

ابن مبارک رحمه الله ويلي: د الله عز وجل رحمت د نېکانو خلکو په ياد سره رابښکته کېږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۰ ص)

وخت پر قرآن او د قرآن پر علم سينګار کړه!

يو سړي عبدالله بن مبارک رحمه الله ته وويل:

ابو عبدالرحمانه! زياتي وخت مې په څه شي کې تېر کړم؟

د قرآن په زده کړه کې او که د علم په طلب کې؟

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: دومره قرآن دې زده دی په خومره چې لمونځ کول صحيح کېږي؟

هغه کس وويل: هو.

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل:

بيا دې نو زياتي وخت د هغه علم په طلب کې وکاروه، چې قرآن کريم پرې پېژندل کېږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۱ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوکه کېدل دي نه جرأت!

ابن مبارک رحمه الله ويلي: ستاسې يو کس دې داسې نه وايي، چې فلانکی د الله عز وجل په وړاندې څومره زړور دی؟

بې شکه الله عز وجل ستر عزتمن او له دې نه لوړ او پاک دی، چې څوک دې د هغه په وړاندې جرأت وکړي، بلکې داسې دې ووايي: چې فلانکی پر الله تعالی څومره دوکه شوی دی.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۱ ص)

ايا نصيحت کوونکی شته!

يو سړي ابن مبارک رحمه الله ته وويل: ايا داسې څوک شته چې نصيحت وکړي؟

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: ايا داسې څوک پېژنې چې نصيحت قبول کړي او ويې مني.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۲ ص)

زهد او شتو نه ګټه اخيستل!

د دنيا نه په ګټه اخيستلو سره بنده له زهد نه، نه وځي(په دومره کچه ګټه اخيستل اړين دي) چې خپل مخ پرې خلکو ته د سوال کولو نه وساتي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۱ ص)

هغه مې لا تر اوسه ليکلې نه ده!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ته چا وويل: ابو عبدالرحمانه، تر کوم وخت به ته دا حديث ليکې؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: کېدی شي هغه کلمه چې ماته ګټه رسوي لا تردې دمه مې ليکلې هم نه وي!.(الطبقات الکبری للشعراني، ۵۱/۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

يادونه:

- **دا هم نا اشنا ستره خبره ده، د ژوند لورې بدلوي، ابن مبارک رحمه الله هم وايي: د کوم هدف لپاره چې دا کاري لرې روانه ده، کېدی شي هغه خبره مې لا ليکلې هم نه وي؛ نو د هغې په لټه کې يم، څو يې تر لاسه کړم.**(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۳ ص)

قدر دې وپېژنه!

- **يو سړي ابن مبارک رحمه الله ته وويل: وصيت راته وکړه! ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: خپل قدر دې وپېژنه!.**

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۳ ص)

په ربستيني بڼه ځان پېژندل!

- **ابن مبارک رحمه الله ويلي: کله چې انسان خپل ځان (نفس) وپېژني (له نفس سره د کمي او ګناهونو محاسبه وکړي) د نفس په وړاندې له سپي نه ډېر خوار او ذليل ګرځي.**

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۴ ص)

د دين دوه برخې!

کېدی شي، چې أدب د دين دوه درېيمې برخې وي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۴ ص)

يادونه:

استاد صالح احمد شامي ددې وينا په اړه ليکي:

(دين فرائضو (احکامو) ادابو او اخلاقو ته شامل دی او له شک پرته ټولنيز (اجتماعي) او نفسي اداب او ښايسته اخلاق د څومره والي په لحاظ سره له فرائضو او احکامو ډېر زيات دي).

(مواعظ الامام عبدالله بن مبارک للشامي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

❖ سنيد بن داود وايي: له ابن مبارک رحمه الله نه مې د خلکو د ډولونو په اړه وپوښتل:

ابن مبارک رحمه الله وويل: عالمان، ما وويل: له بادشاهانو نه څوک غوره خلک دي؟ ويي ويل: زاهدان! يانې په حقه بادشاهان، هغوی چې پر خپلو نفسونو واکمني لري او له دنيا نه ډډه کوي.

ما وويل: له غوغاء نه څوک؟ يانې د هغوی نه چې د خلکو سره يې ګډ ژوند کې ونډه زياته وي او ظالمانه مشري کوي.

ويي ويل: خزيمة او ملګري يې! ما وويل: له ټيټ مرتبه خلکو نه؟

ويي ويل: هغوی چې د دوی په منځ کې ژوند کوي (دين يې د ژوند کولو لپاره وسيله ګرځولی وي او هڅه کوي چې ددې په وسيله د دنيا هسکو څوکو ته ورسيږي).(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۵ ص)

سلطان الزهد!

دوه ولسمشران؟!

د زهد ولسمشر، د رعيت (ولس) له ولسمشر نه په مقام او مرتبه کې ستر دی!

د ولسونو ولسمشر خلک په امسا او متروکه را غونډوي او زاهد (پرهېزګار) له خلکو تښتي او خلک ورپسې وي.

(الطبقات الكبرى للشعراني، ۵۱/۱)

يادونه:

د دې حکمت يا نصيحت په دې کيسه کې ولولئ.

امام شعراني په الطبقات، (۱/ ۵۱) او امام ذهبي په سير اعلام النبلاء (۸/ ۳۸۴) کې نقل کړي، اشعث بن شعبة وايي: کله چې هارون الرشيد باچا (رقة) ته راغی، هغه مهال عبدالله بن مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

رحمه الله هم راغی، د ابن مبارک رحمه الله د راتګ خبر چې خپور شو، خلک په ډېره بېړه او مینه د هغه لور ته را وځغلېدل، په اوږدو - اوږدو مزلونو یې ګاولې شلېدلې وي او په خاورو او ګردونو خړ پړ وو، د ابن مبارک رحمه الله ګېرچاپېره د خلکو سخته ګنهه ګونهه وه او د خلکو د ګنې ګونې له امله فضا ګرد و غبار نیولې وه، د امیر المؤمنین هارون الرشید ام ولده د لرګیو نه د جوړې ښګلې له برج نه راښکاره شوه او د خلکو ګنهه ګونهه یې چې ولیده ویې ویل: دا څوک دی؟ ورته وویل شو: دا د خراسان یو عالم دی!

هغې وویل: په الله تعالی قسم! اصل بادشاهي خو دا ده، د هارون الرشید څه بادشاهي ده، هارون الرشید ته خو خلک، د متروکې، امسا، پولیسو او پوځیانو په وسیله راغونډولی شي (او ده ته خلک پخپله خوښه مینه او لېوالتیا را غونډ شوې دي).

حبیب جلّاب وایي: ابن مبارک رحمه الله نه مې وپوښتل: انسان ته څلور مرغلرې کوم غوره څیز ورکول شوی دی؟

ابن مبارک رحمه الله وویل: د عقل غریزه.

ما وویل: که عقل نه وي؟

ویي ویل: ښایسته ادب.

ما وویل: که ادب هم نه وي؟

ویي ویل: مهربان ورور چې ښه مشوره ورکوي.

ومې ویل: که دا هم نه وي؟

ویي ویل: اوږده چوپتیا.

ما وویل: که دا هم نه وي؟

ویي ویل: بیا ورته ببړنی مرګ غوره څیز دی!.(سير أعلام النبلاء، ٣٩٧/٨)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخل او علم!

څوک چې پر علم بخيلي کوي، پر درېيو څيزونو اخته کېږي.

يا په مرګ چې علم يې له منځه وړي.

يا په هېره، يانې علم يې تري هېريږي.

او يا د باچا (واکمن امير) پر خدمت او نوکرۍ اخته شي او علم يې له منځه لاړ شي.(سير أعلام النبلاء، ٣٩٨/٨)

ښېګڼې او بدګڼې!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

کله چې د انسان ښېګڼې پر بدګڼو بر لاسې شي، نو بيا د هغه بدګڼې نه يادېږي او هر کله چې د انسان بدګڼې پر ښېګڼو بر لاسې شي؛ نو بيا د هغه ښېګڼې نه يادېږي.

له څلورو د امن هيله مه لره!

➢ عقلمن خلک له څلورو څخه ځان په امن نه ګڼي.

له تېرې شوې ګناه څخه، ځکه پته نه لګي چې رب عز وجل به ورسره پکې څه معامله کوي.

له پاتې عمر څخه، ځکه پته نه لګي چې څومره پېښې او افتونه به پکې مخې ته راځي.

له ورکړل شوي فضيلت څخه، کېدی شي مکر او استدراج وي، له ډولي کړې شوې ګمراهۍ څخه چې ده ته هدايت ښکاري او هم يو ساعت لپاره د زړه له کړېدلو څخه؛.

ياد شوي څيزونه له انسان نه دين اخلي او دی پرې نه پوهيږي؛.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۹ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

➢ نعيم بن حماد وايي: عبدالله بن مبارک رحمه الله به په کور کې ډېره ناسته کوله.

چا ورته وويل: يوازېتوب کې تنګېږې نه؟! ابن مبارک رحمه الله وويل: څنګه يوازې يم؛ زه خو رسول الله صلى الله عليه وسلم سره ملګرى يم، يانې د هغه احاديث لولم او ځان له هغه سره احساسوم.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۴۹)

د زاهد (پرهېزګار) پېژندنه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي: زاهد هغه کس دى، که دنيا تر لاسه کړي خوشحاليږي نه او که د لاسه يې ورکړي خفه کېږي پرې نه؛.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵۵ ص)

زاهد!

يو ځل ابن مبارک رحمه الله ته وويل شو: اى زاهده!

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: عمر بن عبدالعزيز رحمه الله زاهد دى، چې دنيا يې مخې ته راغله ؛ نو يې پرېښوده او زه چې يم؛ نو ما له څه شي پرهېز کړى؟!.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٥٦ ص)

غوره زهد!

➢ عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

ډېر غوره زهد هغه دى، چې پټ وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٥٦ ص)

➢ ابو وهب المروزي وايي، له ابن مبارک رحمه الله نه مې وپوښتل: کبر څه ته وايي؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: کبر دې ته وايي، چې ته د نورو خلکو سپکاوى کوي او سپک يې ګڼې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا مې ترې وپوښتل، عجب (ځان غوښتنه) څه ته وايی؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: عجب دې ته وايي: چې ته په دې اند يې چې دا څه شيان له ماسره دي دا له بل چاسره نشتَه، ما ته په لمونځ کوونکو کې د عجب (ځان غوښتنه) نه بد او ناکاره شی بل معلوم نه دی، يانې دا د مؤمنانو بد صفت دی.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵۸ ص)

د عالمانو ادب!

د سفيان بن عيينه رحمه الله په حضور کې له عبدالله بن مبارک رحمه الله څخه د يوې مسئلې په اړه پوښتنه وشوه.

عبدالله بن مبارک رحمه الله وويل: مورِ له دې څخه منع شوي يو چې د مشرانو (عالمانو) په شتون کې دې خبرې وکړو.

(سير اعلام النبلاء، ۴۲۰/۸)

د تقوا دليل!

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي: داود عليه السلام خپل زوی سليمان عليه السلام ته ويلي و: ای زويه! درې څيزونه د سړي پر تقوا دلالت کوي.

۱: پر الله عز وجل ښايسته توکل کول، په هغه څه کې چې دې ته رسېدلي وي.

۲: د الله عز وجل په ورکړه ښه او ښايسته رضا کېدل.

۳: په غم او ازموينه کې ښايسته صبر کول.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵۹ ص)

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي: سړی هله عالم کېدلی شي، څو پورې چې د علم په طلب او لټه کې وي، کله چې د ځان په اړه دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

گومان وکړي، چې دی عالم شوی؛ نو په حقیقت کې دی ناپوه (جاهل) دی.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ۵۹ ص)

نو څوک؟!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي: عالمان د پېغمبرانو وارثان دي کله چې دوی له خلکو نه تمې کوي، بیا به نو چا پسې اقتدا کېږي؟

سوداګر په ځمکه کې د الله تعالی امانتکار بنده ګان دي، کله چې دوی خیانت وکړي، بیا به نو له چاسره امانت اېښودل کېږي؟

غازیان د الله مېلمانه دي، دوی چې د غنیمت په مال کې خیانت وکړي، بیا به نو څوک پر دښمن کامیابېږي؟

زاهدان د ځمکې بادشاهان دي، دوی چې ریاکاران وي، بیا به نو د چا پیروي کېږي؟

چارواکي د خلکو ساتونکي دي، ساتونکی او شپون چې لېوه وي، بیا به نو څوک د ولس ساتنه کوي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٠ ص)

پر دېوال لیکلې کرښه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:

که په دېوال دې نصیحت ومونډ، ورته وګوره، فکر پرې وکړه او نصیحت ترې واخله!

چا ورته وویل: فقهې سره څنګه وکړو؟

ابن مبارک رحمه الله وویل: فقه (علم) د اوربدو پرته نه سمیږي!.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٠ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

شکر!

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ته وویل شو: ښځینی عالم څنګه پېژندل کېږي؟

ابن مبارک رحمه الله وویل:

ښځینی عالم هغه دی چې له دنیا څخه پرهېز کوي او د اخرت چاروته کلکه پاملرنه کوي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦١ ص)

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ته وویل شو: موږ ته پر څه شي، د شکر ادا کول پکار دي؟

ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: تاسې ته مناسب دي، چې د اخرت په زیاتوالي او د دنیا په کمي او نقصان شکر ادا کړئ!

او دا ددې له امله چې اخرت مو هله زیاتیږي، چې دنیا نقصاني شي او دنیا مو هله زیاتیږي، چې اخرت مو نقصاني شي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦١ ص)

یوه نوړی؟!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:

وږي ته یوه نوړی ورکول راته د میزان په تله کې د جومات په ودانولو ډېر غوره دي، که څه هم چې په یوازې ډول مې جومات ودان کړی وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦١ ص)

د مور و پلار غیبت!

- د عبدالله بن مبارک رحمه الله په ناسته (مجلس) کې یو کس د بل کس غیبت وکړ، ابن مبارک رحمه الله ورته وویل: که د غیبت کولو اراده لرئ؛ نو د مور و پلار غیبت مو وکړئ، ددې لپاره چې د نېکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چارو بدلې مو پردي (اجنبي) ته لاړې نه شي، بلکې مور و پلار ته به مو ورسيږي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک،٦٢ ص)

- دغه راز ابن مبارک رحمه الله ويلي:

که ما د چا غيبت کولی؛ نو د خپل مور و پلار غيبت به مې کړی وی؛ ځکه له نورو نه دوی زما د نېکيانو ډېر لايق او حقدار دي.

(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٢ ص)

اړينه، مگر پرېښودل شوې توبه!

يو ځل عبدالله بن مبارک رحمه الله وويل:

له غيبت نه توبه دا ده، چې له هغه کس نه ښښنه وغواړې چې د چا غيبت دې کړی دی.

سفيان بن عيينه رحمه الله ورته وويل؛ بلکې له دې کس نه به د هغه خبرو په اړه ښښنه غواړي، چې د هغه په حق کې يې کړې وي.

(يانې هغه کس ته به وايي، چې ما ستا په اړه داسې او داسې خبرې کړې دي، ته ترې تېر شه او ښښنه راته وکړه).

ابن مبارک رحمه الله، سفيان بن عيينه رحمه الله ته وويل: دوه ځلې کړاو مه ورکوه.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٣ ص)

خوندور ځيزونه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

ډېر خوندور ځيزونه، له ملگرو دوستانو سره ناسته کول د کفايت (بسايني) لورته ورگرځيدل (چې د ژوند چارې يې هره برخه کې بسنه کوي او بل ته محتاج نه وي) او د الله عز وجل لپاره همېشنی دوستانه کول.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٣ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرګ لپاره تیاری!

عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:

د مرګ لپاره تیاری وکړه او هغه څه لپاره چې له مرګ نه وروسته دي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٣ ص)

طواف یې مبارک شه!

بې شکه یو سړی به د کعبې نه طواف کوي او خراسانیانو ته به ځان ښایي.

چا ورته وویل: دا به نو څنګه وي؟

ابن مبارک رحمه الله وویل: دا کس دا خوښوي چې خراسانیان د ده په اړه ووایي، چې فلانکی مکه کې د طواف او سعیې لپاره اوسیږي، طواف او سعیې دې ورته مبارک وي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٤ ص)

د ښکار شبکه!

دې زمانه کې قاریانو د حرامو او شکمنو څیزونو خوراک ډېر کړی، تر دې چې د ګېډو او عورتونو په خوندونو کې ډوب شوي دي او له خپل علم نه یې د ښکار شبکه (جال) جوړه کړې، چې دنیا پکې ښکار کوي.(مواعظ للامام عبدالله بن مبارک، ٦٤ ص)

د ادب اهمیت!

- عبدالله بن مبارک رحمه الله ویلي:

مور لږ غوندې ادب ته، له ډېر علم نه زیاته اړتیا لرو.

(من مواعظ و اقوال الصالحین، ٦٩ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

➢ يو سړی ابن مبارک رحمه الله ته راغی، ورته يې وويل:

وصيت راته وکړه! ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: د الله لحاظ ساته او د مراقبې حال کې اوسه!

هغه کس وويل: د الله مراقبت او لحاظ ساتل څه مانا؟

ابن مبارک رحمه الله ورته وويل: د الله عز وجل نه حياء کوه!.

(مو مواعظ و اقوال الصالحين، ۷۰ ص)

له بدعتي سره مه کېنه!

➢ عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي:

ستا ناسته دې له مسکينانو سره وي او له بدعتي سره د ناستې نه ډډه وکړه!.(من مواعظ و اقوال الصالحين، ٦٣ ص)

➢ عبدالله بن مبارک رحمه الله ويلي: دېرش کلونه مې د ادب زده کړه وکړه او شل کلونه مې د علم زده کړه وکړه، سلفو به لومړی ادب زده کاوه او بيا به يې د علم زده کړه کوله.(موسوعة الاداب الاسلامية، ۱۵ ص)

➢ د سلفو صالحينو څخه يو کس خپل زوی ته ويلي و: زويه، چې د ادب يو باب زده کړې، دا راته له دې نه غوره ده، چې ته د علم اويا بابونه زده کړې.(موسوعة الاداب الاسلامية، ۱۴ ص)

➢ مخلد بن حسين، ابن مبارک رحمه الله ته ويلي و:

موږ د ډېرو احاديثو له زده کړې نه، د ډېرو ادابو زده کړې ته ډېر محتاج يو. (موسوعة الاداب الاسلامية، ۱۴ ص)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی ادب بیا علم!

ابن مبارک رحمه الله وایي: دېرش کلونو کې مې ادب زده کړ او شلو کلونو کې مې علم زده کړ، صحابه کرامو رضي الله عنهم به لومړی ادب زده کاوه او بیا به یې علم زده کاوه.(موسوعة الاداب الاسلامية، ١٦)

پټ او ښکاره ګناهونه!

څوک چې د ښکاره ګناهونو له امله دوزخ ته ننوځي، د عذاب او سزا په اعتبار به له هغه چا څخه کم وي، څوک چې د ریاء، سمعت او شهرت له امله دوزخ ته ننوځي.(تنبيه المفترين، ٩٥)

عالمانو ګمښت!

اسلامي اداب مو په داسې وخت کې طلب کړ، چې ادب ورکوونکي شیخان او عالمان مو د لاسه ورکړي وو.(حلية الأولياء، ٨/ ١٦٩)

د مال او دنیا نه دومره ګټه تر لاسه کول، چې انسان پرې خپل مخ د خلکو په وړاندې د سوال نه وساتي څه باک نه لري او نه پرې انسان د زهد له مرتبې نه وځي.(الطبقات الكبرى للشعراني، ١/ ٥٢)

له ناپوهۍ سره عزت نشته!

د هغه چا پر حال تعجب پکار دی، چې علم نه تر لاسه کوي او ځان لپاره د عزت تمه لري.(سير أعلام النبلاء، ٨/ ٣٩٨)

د زهد تعریف!

زاهد هغه څوک دی، که دنیا ورته ورسیږي، پرې خوشحالیږي نه؛ او چې د لاسه یې ورکړي پرې غمجن کیږي نه؛.

(مواعظ الامام عبدالله بن مبارک رحمه الله، ٥٥)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصل تواضع!

ابن مبارک رحمه الله ويلي: اصل تواضع دا ده، چې د هغه چا په وړاندې ځان ښکته کړې، څوک چې په دنيوي ژوند او نعمتونو کې له تانه ښکته وي، څو دا حقيقت څرګند شي، چې ته د دنيا او شتو له امله پر هغه فضيلت نه لرې او د هغه چا نه ځان لوړ ونيسه، چې په دنيا او شتو کې ستا نه لوړ وي، څو هغه ته دا حقيقت څرګند شي، چې هغه د دنيا له امله پر تا هيڅ فضيلت او غوره والی نه لري.

(مواعظ الامام عبدالله بن مبارک، ٥٦)

يادونه:

د ابن مبارک رحمه الله دا وينا هم د سرو زرو پر اوبو د ليکلو ارزښت لري.(فاروقي)

قرآن داسې ولولئ!

نعيم بن حماد رحمه الله وايي: يو سړي ابن مبارک رحمه الله ته وويل: بېګاه شپه مې ټول قرآن کريم په يو رکعت کې ولوست، عبدالله بن مبارک رحمه الله ورته وويل: زه داسې سړی پېژنم، چې ټوله شپه يې تر سهاره پورې يوازې د يو ايت (اَلْهٰىكُمُ التَّكَاثُرُ) په بيا ـ بيا لوستلو تېره کړه او دا طاقت يې پيدا نه کړ، چې ترې مخکې بل ايت ته تېر شي.

ابن مبارک رحمه الله خپله ځان يادوه؛ مګر هغه سړي ته يې ځان ښکاره نه کړ.(سير أعلام النبلاء، ٧/ ٦١٤)

(c) ketabton.com: The Digital Library

جهنم!

يو ځل د ابن مبارک رحمه الله په مجلس کې د جهنم یاد وشو، هغه وویل:

عجبت لشيطان أتى الناس داعيا ـ إلى النار وانشق اسمه من جهنم.

ژباړه: تعجب دی چې شیطان خلک اور (نار) ته بلي، دا په داسې حال کې چې د دوزخ د اور نوم له جهنم څخه اخیستل شوی دی.

(سير أعلام النبلاء، ٧/ ٦٢٣)

د ادب سینګار!

یحیی بن یحیی اللیثي رحمه الله وایي: یو ځل موږ د امام مالک رحمه الله د احادیثو په علمي حلقه کې ناست وو، څوک راغی، چې عبدالله بن مبارک رحمه الله راغلی او درسي ناسته کې د کښناستو اجازه غواړي، امام مالک رحمه الله هغه کس ته وویل: اجازه ورکړئ، چې را ننوځي، ابن مبارک رحمه الله چې مجلس ته راننوت، امام مالک رحمه الله د هغه لپاره د ناستې په ځای کې وخوځېده او له ځان سره نږدې یې ورته د ناستې ځای ورکړ، له دې مخکې مې داسې څوک نه و لیدلی، چې امام مالک رحمه الله دې د احادیثو په درسي ناسته کې هغه ته خوځېدلی وي او ځای دې یې ورکړی وي، د احادیثو قاري، د احادیثو استاد امام مالک رحمه الله ته احادیث لوستل او درس جاري و.

کله به چې څه شي باندې ورتېرېده؛ نو امام مالک رحمه الله به ترې پوښتل: ابن مبارکه! ستاسې مذهب په دې کې څه شی دی؟

یا له تاسې سره په دې اړه څه علم او ځواب دی؟ ابن مبارک رحمه الله مې لیده، چې په ډېر ادب او ښایسته طریقې به یې ځواب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکاوه، بيا د ادب له مخې پاڅېده او له درسي حلقې نه ووت، امام مالک رحمه الله د هغه ادب خوښ کړ او د هغه د ادبي او علمي سلوک ستاينه يې وکړه، بيا امام مالک رحمه الله مورِ ته وويل: دا ابن مبارک رحمه الله دی، د خراسان فقيه او عالم دی.

(سير أعلام النبلاء، ٧/ ٦٣٠)

يو ځل د سفيان بن عيينه رحمه الله په حضور کې د ابن مبارک رحمه الله نه د يوې مسئلې پوښتنه وشوه، عبدالله بن مبارک رحمه الله په ډېر ادب وويل: مورِ له دې نه منع کړی شوي يو، چې د خپلو مشرانو او عالمانو په مخکې دې خبرې وکړو.

(سير أعلام النبلاء، ٦٣١/٧)

د (١٠٠٠) کسانو دوستانه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله په علمي سفرونو کې ځانګړی مقام او تاريخ لري، يو ځل يې د (مرو) نه د (رسی) سيمې پورې يو زر کيلو متره مزل ددې لپاره وکړ، چې د امام حسن بصري رحمه الله يو اثر کره او ثابت کړي، کوم چې د هارون بن المغيرة سره و، هغه ته ورغی، هارون بن مغيره وايي: زما څنګ ته راغی او له سورلی نه هم ښکته نه شو، ما ورته وويل: اسماعيل بن مسلم نه مې اوريدلي او هغه له حسن څخه او د امام حسن بصري رحمه الله دا اثر يې کره ثابت او کره واوريده: لا تشتري مودة الف رجل بعداوة رجل واحد.

ژباړه: د زرو کسانو دوستانه د يو کس پر دښمنی مه اخله.

بيا ابن مبارک رحمه الله هارون ته وويل: يوازې همدې حديث پسې له (مرو) نه دلته راغلی يم.(مواعظ عبدالله بن مبارک رحمه الله، ۴)

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوره ګاونډيتوب!

د عبدالله بن مبارک رحمه الله د کور څنګ ته يو يهودي اوسېده، يو وخت يهودي د کور د خرڅولو اراده وکړه، دوه زره دينار يې د کور قيمت وټاکه، خلکو ورته وويل: ستا کور د دوه زره دينارو ارزښت نه لري، يو زر دينار يې مناسبه بيه ده.

يهودي وويل: (۱۰۰۰) دينار د کور بيه ده او (۱۰۰۰) دينار د ابن مبارک رحمه الله د ګاونډيتوب بيه ده، ابن مبارک رحمه الله چې خبر شو، يهودي ته يې (۱۰۰۰) ديناره ورکړ او ورته يې وويل: کور مه خرڅوه، همدلته پاتې شه، دا د ابن مبارک رحمه الله حسن تعامل او غوره اخلاق و.(الشيخ عبدالكريم الصالح)

د حساب نه وېره!

قاسم بن محمد د ابن مبارک رحمه الله همزولی او ملګری وايي: د امام عبدالله بن مبارک رحمه الله به د خلکو په منځ کې ډېر عزت او درناوی کېده، له ما سره يو مهال دا فکر پيدا شو، چې دا څه لامل دی، چې د ده دومره زيات درناوی کېږي، که د عبادتونو خبره وي؛ نو دی لمونځ کوي، مورږ هم لمونځ کوو، دی روژه نيسي مورږ هم روژه نيسو، دی حج کوي، مورږ هم حج کوو او که دی جهاد کوي، مورږ هم جهاد کوو، يو ځل يوې غزا ته د سفر په لاره وو، د لارې په اوږدو کې يو دمه ځای کې ناست و، شپه وه، ناڅاپه ډيوه مړه شو او تورتم شو، څو شېبې وروسته هماغه ډيوه رڼا يا د رڼا لپاره بله کومه وسيله روښانه شوه، ګورم چې د ابن مبارک رحمه الله له سترګو نه اوښکې بهېدلي او ګيره يې پر اوښکو لمده وه، هماغه شېبه زه پوه شوم، چې ابن مبارک رحمه الله ته ددې تيارې او تورتم له امله د اخرت د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځې سخته تياره ور يادە شوې د حساب وېرە ورسرە پيدا شوە، دې تيارې نه يې درس او عبرت واخيست او د اخرت د ورځې تياره يې خپل مخ ته ودروله او ويې ژړل، د همدې حال په ليدو زما اندېښنه ځواب شوه او دا يقين مې کره شو، چې ابن مبارک رحمه الله د الله عز وجل مخ کې درېدلو نه او د حساب نه د وېرې له امله پر مورِ غوره کړی شوی او همدا يې د فضيلت معيار دی، که څه هم چې زمورِ او د ابن مبارک رحمه الله عبادتونه او نېکې چارې سره يو ډول دي.(تاريخ بغداد)

دا د ژوندي زړه ځانګړنه ده، چې هر بدلون او حالت نه زده کړه کوي، زړه چې کله د الله عز وجل په مينه، ويره او عبادت ډک او بنايسته وي، بيا تري داسې فکر او احساس سرچينه اخلي.

سخاوت تري زده کړه!

د ابن مبارک رحمه الله رأس المال (اصل شتمني) څلور سوه زره دينارە و، هغه ډېر هوښيار سوداګر هم و، هر کال به يې د سوداګرۍ له ګټې سل زره دينارە د صدقې په ډول، د عبادت، زهد او علم پر خاوندانو لګول.(البداية والنهاية، ١٠/ ٢٠٢٠)

مرغلره په ډېران کې؟!

حسان او سويد د ابن مبارک رحمه الله ملګري وايي: کله چې ابن مبارک رحمه الله شام ته د جهاد لپاره تله، مورِ ورسرە هم وو، کله يې چې د هغه ځای د خلکو عبادت کول، غزاګانو کې برخه اخيستل او هره ورځ جهادي ډلګۍ استول وليدل، مورِ ته يې مخ را واړوه او ويې ويل: إِنَّا لله وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُوْنَ، افسوس د عمر په هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځو او شپو چې مور د شعر په علم او زده کړه کې تېرې او سبا کړې او دلته مو د جنت دروازې خلاصې پرېښودې دي.

راوي وايي، بيا ابن مبارک رحمه الله روان و، مور هم ورسره روان وو؟ دغه مهال مور پر يو ورتېر شو، چې په لوړ غږ يې دا بيت زمزمه کاوه.

أذلني الهواء فأنا الذليل وليس إلى الذي اهوى سبيل

ژباړه: خواهش خوار او ذليل کړی يم زه ذليل يم او نشته نجات د هغه کس لپاره چې د خواهش پيروي او د هغې لاره وي.

ابن مبارک رحمه الله د لستوني نه (کاغذ) را وويسته او دا بيت يې وليکه، مور ورته وويل: د شعر هغه بيت ليکئ، چې دا مو واورېده؟

ابن مبارک رحمه الله وويل: هغه مثل (متل) مو نه دی اورېدلی، چې وايي: رُبَّ جَوْهَرَةٍ فِيْ مَزْبَلَةٍ.

ژباړه: ډېر ځلې مرغلره په ډېران کې موندل کېږي.

(مواعظ الامام عبدالله بن مبارک رحمه الله، ۵۷)

د ابن مبارک رحمه الله د شعر له کلبې نه!

عبدالله بن مبارک رحمه الله فضيل بن عياض رحمه الله ته يو ليک استولی و، چې د ليک په مضمون کې يې فضيل رحمه الله ته تيزې ورکوله او جهاد ته يې هڅولی و دا ليک يې (۱۷۷ هـ) کې هغه ته ستولی و او دا بيتونه پکې و.

يَا عَابِدَ الحَرَمَيْنِ لَوْ أَبْصَرْتَنَا لَعَلِمْتَ أَنَّكَ فِي العِبَادَةِ تَلْعَبُ

ژباړه: ای په حرمينو کې عبادت کوونکيه! که ته مور وګورې؛ نو پوه به شي چې ته په عبادت کې لوبې کوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَنْ كَانَ يَخْضِبُ جِيْدَهُ بِدُمُوْعِهِ فَنُحُوْرُنَا بِدِمَائِنَا تَتَخَضَّبُ

ژباړه: که څوک وي، چې خپل اننګي پر اوښکو لمدوي، نو زمونږ ګريوانونه زمونږ پر وينو لمديږي.

أَوْ كَانَ يُتْعِبُ خَيْلَهُ فِي بَاطِلٍ فَخُيُوْلُنَا يَوْمَ الصَّبِيْحَةِ تَتْعَبُ

ژباړه: يا دې دا سړی چې ستړی کوي خپل آس په باطل او بې ګټې چارو کې، نو زمونږ آسونه د سهار په وخت (برید) کې ستړي کيږي

رِيْحُ الْعَبِيْرِ لَكُمْ وَنَحْنُ عَبِيْرُنَا رَهَجُ السَّنَابِكِ وَالْغُبَارُ الْأَطْيَبُ

ژباړه: د مشکو خوشبويي دې ستاسو وي؛ او زمونږ لپاره ډېره ښايسته خوشبويي د آسونو د پښو ګرد و غبار دی.

وَلَقَدْ أَتَانَا مِنْ مَقَالِ نَبِيِّنَا قَوْلٌ صَحِيْحٌ صَادِقٌ لَا يُكْذَبُ

ژباړه: او په تحقيق سره راغلی دی مونږ ته د نبي قول، چې ريښتنی او صحيح قول دی او نبي صلی الله عليه وسلم دروغ نه وايي.

لَا يَسْتَوِي وَغُبَارُ خَيْلِ اللهِ فِي أَنْفِ امْرِئٍ وَدُخَانُ نَارٍ تَلْهَبُ

ژباړه: د الله تعالی په لاره کې د آسونو د پښو ګرد او د اور لوګی چې بليږي، دواړه د يو سړي په پوزه کې نه جمع کيږي.

هَذَا كِتَابُ اللهِ يَنْطِقُ بَيْنَنَا لَيْسَ الشَّهِيْدُ بِمَيِّتٍ لَا يُكْذَبُ

ژباړه: دا د الله تعالی کتاب دی، چې زمونږ په منځ کې غږيږي، شهيد (عبث مړ نه دی) او د الله تعالی کتاب دروغ نه وايي.

(سير أعلام النبلاء، ٨/ ٤١٢)

(پای)

سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا الله أنت أستغفرك و أتوب إليك

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library